

31.3.2022

UUDISTUVA JA OSAAVA SUOMI 2021–2027 – EU:N ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN OHJELMAN TEKNISEN TUEN SUUNTAA-ANTAVA PERUSJAKO TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖLLE JA VÄLITTÄVILLE TOIMIELIMILLE OHJELMAKAUDELLE 2021–2027

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelma

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelma on hyväksytty valtioneuvostossa 21.10.2021. Ohjelman toteutus käynnistyy keväällä 2022. Komission lopullista hyväksyntää odotetaan kevään 2022 aikana.

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelma koostuu kuudesta toimintalinjasta (TL). Ohjelmaan myöhemmin ohjelmanmuutoksella liitettävä Oikeudenmukaisen siirtymän rahan (JTF) erityistavoite muodostaa seitsemännen toimintalinjan.

1. *Innovatiivinen Suomi Pk-yritysten kilpailukyky (EAKR)*
2. *Hiilineutraali Suomi (EAKR)*
3. *Saavutettavampi Suomi (EAKR)*
4. *Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi (ESR+)*
5. *Sosiaalisten innovaatioiden Suomi (ESR)*
6. *Aineellista puutetta torjuva Suomi (ESR)*

Ohjelmaa toteutetaan koko Suomessa, pl. Ahvenanmaa, jolla on oma ohjelma. Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmaan ei sisälly Interreg-ohjelmat eikä Interreg-ulkorajaohjelmat.

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman rahoitus

Ohjelma-asiakirja määrittelee rahoituskehykset jokaiselle toimintalinjalle. Kansallisesti ohjelmarahoitus on jaettu edelleen alueellisen rahoituksen, valtakunnallisten teemojen ja kestävän kaupunkikehittämisen kehyksiin. Ohjelman julkinen rahoituskehys on JTF mukaan luettuna yli 3,1 miljardia euroa.

Ohjelman EU-rahoituksen osuudesta valtakunnallisiin teemoihin kohdistetaan EAKR:stä 4 % ja ESR+:sta 20 %. Kestävän kaupunkikehittämisen rahoitukseen käytetään EAKR:stä 8 %. Alueellinen rahoitus jakautuu Itä- ja Pohjois-Suomen (ml. harvan asutuksen erityisrahoitus) 64,4 % osuuteen sekä Etelä- ja Länsi-Suomen osuuteen 35,6 %. Em. rahoitusosuudet ovat indikaatiivisia EU-rahoituksen osuuksia.

Kansallisesta julkisesta rahoituksesta tulee 75 % valtiolta ja 25 % kunnilta.

Teknistä tukea on käytettävissä yhteensä n. 114 miljoonaa euroa (EU +valtio).

Teknisen tuen määrä ja käyttäjät

Tekninen tuki on Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman viranomaistehtävien toimeenpanemiseen tarkoitettua rahoitusta. Teknistä tukea käyttävät työ- ja elinkeinoministeriö hallintoviranomaisen ja kirjanpito toiminnon tehtäviin sekä välittävät toimielimet (19 kpl) eli ELY-keskukset ja maakuntien liitot sekä Ruokavirasto. Teknistä tukea käytetään mm. henkilöstön palkkakuluihin, tietojärjestelmäkuluihin, viestintään ja arviointiin.

Rahoitusta otetaan käyttöön EU-asetusten sallima enimmäismäärä (EAKR 3,5 %, ESR+ 4 %, JTF 4 %). Teknistä tukea on käytettävissä yhteensä noin 114 miljoonaa euroa EU:n ja valtion osuudet yhteenlaskettuna. Teknisen tuen määrä korvataan Suomelle prosentiosuuksina ohjelman toimintalinjojen tukikelpoisten kustannusten määrästä, mikä tarkoittaa, että tekninen tuki hallinnoidaan ns. flat rate -menettelyllä.

Päätyvällä ohjelmakaudella 2014–2020 teknistä tukea on käytettävissä yhteensä 98 miljoonaa, kun mukaan lasketaan loppukaudesta tehty ohjelmanmuutos ja REACT-EU:n tekninen tuki.

Suomen hallinnointijärjestelmä on hajautunut ja tekninen tuki (EU+valtio) riittää kattamaan noin puolet hallinnon kustannuksista. Uuden ohjelmakauden hallintojärjestelmä hajautuu lisää, kun aiempi Länsi-Suomen maakuntaliittojen koordinaatio purkautuu. Aiemman 9 maakuntaliiton sijaan teknisen tuen käyttäjiä on jatkossa 14. Lisäksi digitaalisten palveluiden vaatimusten lisääntyminen nostaa kustannuksia.

Hallintovaliokunnan mietinnössä (HaVM 9/2021 vp) koskien alue- ja rakennepolitiikan kansallista lainsäädäntöä (HE 47/2021) eduskunta edellyttää, että maakuntien liittojen ja muiden välittävien toimielinten teknisen tuen taso turvataan, eikä EU:n alue- ja rakennepolitiikan uuden ohjelmakauden 2021–2027 toimeenpano saa lisätä nykyistä kuntien talousrasitetta. Teknisen tuen jaossa pyritään tasapuolisuuteen niin, että huomioidaan välittävän toimielimen käytössä oleva hankerahoituksen suuruus ja henkilöstöressurssit. Ratkaisu voi vähäisessä määrin lisätä tai vähentää yksittäisen maakunnan liiton omaa rahoitusvastuuta, mutta keskimäärin kuntien talousrasite pysyy ennallaan. Maakuntaliittojen osuus suhteessa ELY-keskuksiin kasvaa ohjelmakaudella 2021–2027 jaettavan teknisen tuen osalta noin kolme prosenttiyksikköä verrattuna ohjelmakauteen 2014–2020.

Teknistä tukea voi käyttää eri ohjelmakausien toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin riippumatta siitä, minkä ohjelmakauden teknisestä tuesta on kyse. Ohjelmakauden 2014–2020 teknistä tukea on vielä käytettävissä osassa välittäviä toimielimiä.

Työ- ja elinkeinoministeriölle kohdennettava tekninen tuki

Teknistä tukea käytetään työ- ja elinkeinoministeriössä ohjelman yhteisiin kustannuksiin eli tietojärjestelmien kustannuksiin, viestintään ja arviointiin. Teknistä tukea käytetään myös hallinnointikustannuksiin eli hallintoviranomaisen ja kirjanpito toiminnon tehtäviä hoitavan henkilöstön palkanmaksuun.

Tietojärjestelmäkustannuksiin esitettävä tekninen tuki on tämänhetkisen kehittämissuunnitelman mukainen kuitenkin niin, että ohjelmakauden aikana ennakoimattomiin kustannuksiin jätettävä varaus puuttuu. Se tarkoittaa sitä, että tietojärjestelmien teknisestä tuesta on säästettävä noin 5 miljoonaa euroa ennakoimattomia kustannuksia varten, mikä vaikuttaa siihen, millä tavoin EURA 2021 -järjestelmää on mahdollista kehittää. Kehittämistoiveita on priorisoitava ja karsittava, jotta tietojärjestelmään saadaan toteutettua keskeisimmät toiminnot. Tietojärjestelmä tukee ja ohjaa prosesseja, mikä vähentää viranomaisten hallinnointityötä.

Ohjelmakauteen 2014–2020 verrattuna ohjelmakaudella 2021–2027 yhteisiin kustannuksiin kohdennettava osuus olisi suurempi mutta välittävälle toimielimille olisi jaettava euromääräisesti saman verran kuin päättyvällä ohjelmakaudella. Yhteisiin kustannuksiin on ohjelmakaudella 2014–2020 jaettu teknistä tukea lähes 41 %.

Taulukko 1: Teknisen tuen jakautuminen suunta-antava kaikille yhteisiin kustannuksiin ja välittävälle toimielimille osoitettavaan tukeen

	2021 – 2027	
	Osuus %	Osuus milj. €
TEM: Kaikki yhteiset	49,86 %	57,1
Tietojärjestelmät	40,29 %	46,1
Valmistautuminen 2028 - 2034	8,01 %	9,2
Arviointi	0,70 %	0,8
Viestintä	0,87 %	1,0
TEM hallinnointi	5,09 %	5,8
Välittävät toimielimet	45,04 %	51,5
Yhteensä		114,4

Välittävälle toimielimille kohdennettava tekninen tuki

Teknistä tukea hallinnointikustannuksiin saavat välittävät toimielimet:

- RR-ELYt: Etelä-Savon ELY, Hämeen ELY, Keski-Suomen ELY, Pohjois-Pohjanmaan ELY
- Maakuntien liitot: Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Pohjanmaan liitto, Etelä-Savon maakuntaliitto, Kainuun liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Keski-Suomen liitto, Lapin liitto, Pirkanmaan liitto, Pohjanmaan liitto, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Savon liitto, Satakuntaliitto, Uudenmaan liitto
- Ruokavirasto

Teknisellä tuella on välittävissä toimielimissä maksettava välittävän toimielimen tehtäviä hoitavien henkilöiden palkkakustannuksia sekä muita ohjelman toimeenpanossa välttämättömiä hallinnointikustannuksia kuten esimerkiksi seurantakomiteavalmistelun ja

viestinnän koordinaatioon liittyviä kustannuksia. Ruokavirasto voi käyttää teknistä tukea asetuksen (EU) 2021/1057 (ESR+-asetus) 22 artiklan 2 kohdan mukaisesti maksukorttijärjestelmästä aiheutuviin kustannuksiin, mikäli niitä ei kateta asetuksessa säädetyllä tavalla.

Teknisellä tuella korvattaisiin keskimäärin noin puolet välittävän toimielimen tehtäviä hoitavan henkilöstön henkilötyövuosi (htv)-kustannuksista. Teknisen tuen ja toimintamenojen osuudet htv-kustannuksista on vaihdellut välittävien toimielinten välillä. Tavoitteena olisi tasoittaa osuuksia siten, että osuudet olisivat organisaatioiden kesken lähempänä toisiaan. Htv-määrää suhteutetaan välittävän toimielimen koon ja käytettävissä olevan rahamäärän perusteella erityisesti ottamalla huomioon lisääntynyt rahoitus sekä siten, ettei ero päättyvään kauteen olisi mahdottoman suuri.

Teknisen tuen ja toimintamenojen välisen tasapainotuksen vuoksi aiemmin suhteessa htv-kustannuksiin kokonaisuudessaan enemmän teknistä tukea saaneet menettävät osuut-taan. Tätä on kuitenkin jakoehdotuksessa hieman tasapainotettu.

Työ- ja elinkeinoministeriö edellyttää, että välittävät toimielimet raportoivat vuosittain välittävän toimielimen tehtäviin käytetyistä henkilötyövuosista ja osuudesta, joka niistä on korvattu teknisellä tuella.

Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Pirkanmaan liiton osuuksissa on huomioitu tehtävien ko-koaminen: Pohjois-Pohjanmaan liiton osalta maakuntaliittojen jatkotoimenpiteet (pl. ete-län koordinaatio) ja Pirkanmaan liitolla kestävä kaupunkikehittämisen koordinaatio. Maakuntaliittojen teknisen tuen jakoon vaikuttaa myös se, että koordinaatiotehtävät (seurantakomiteavalmistelu ja viestintä) on huomioitu liittojen teknisen tuen määrissä: etelässä ja lännessä Uudenmaan liiton ja Satakuntaliiton osuuksissa ja IP-liitoissa kier-tävä koordinaatio. Pirkanmaan liiton ja Uudenmaan liiton osalta huomioidaan se, että ohjelmakauden 2014–2020 koordinaatiotehtävien hoitaminen jatkuu ainakin vuoteen 2025 asti. ELY-keskusten vastuu valtakunnallisten teemojen hallinnoinnista on sisälly-tetty teknisen tuen määrään.

ELSA-alueen (etelä-länsi) osuus kasvaisi IP (itä-pohjoinen) alueeseen nähden hieman päättyvään kauteen verrattuna. Painotus olisi 54 % IP ja 46 % ELSA (vertailu 2014–2020 ohjelmakautta koskevaan päätökseen 60 % IP ja 40 % ELSA). Syynä alueellisen painotuksen muutokseen on alueellisen ohjelmarahanjaon muuttunut painotus sekä Länsi-Suomen liittojen ja osittain Etelä-Suomen liittojen purkautunut koordinaatio (uu-det välittävät toimielimet Etelä-Pohjanmaan liitto, Keski-Suomen liitto, Pohjanmaan liitto, Satakuntaliitto ja Etelä-Karjalan liitto).

ELY-keskusten ja maakuntaliittojen välisessä suhteessa painotus muuttuisi enemmän lii-toille siten, että ELYjen osuus olisi 65 % ja liittojen 35 % (vertailu 2014–2020 ohjelma-kautta koskevaan päätökseen 68 % ELYt ja 32 % liitot). Toimivalta säilyy samana. Liit-tojen osuutta kasvattaa viisi uutta välittävänä toimielimenä toimivaa liittoa sekä koordi-naatiotehtäviin (jatkotoimenpiteet ja kestävä kaupunkikehittäminen) kohdennettavat osuus. Lisäksi eduskunnan lausuman mukaisesti teknisen tuen taso turvataan.

Taulukko 2: Ehdotus teknisen tuen suuntaa-antavaksi jakautumiseksi välittävälle toimielimille ohjelmakaudella 2021–2027

Välittävä toimielin	%	milj. euroa
Ruokavirasto	0,69 %	0,79
Pohjois-Pohjanmaan liitto*	2,07 %	2,37
Pohjois-Savon liitto	1,24 %	1,42
Lapin liitto	1,22 %	1,40
Uudenmaan liitto	3,73 %	4,27
Pohjois-Karjalan liitto	1,06 %	1,21
Etelä-Savon liitto	1,01 %	1,15
Etelä-Pohjanmaan liitto	0,62 %	0,71
Keski-Suomen liitto	0,58 %	0,67
Kainuun liitto	0,55 %	0,62
Satakuntaliitto	0,66 %	0,75
Keski-Pohjanmaan liitto	0,53 %	0,60
Etelä-Karjalan liitto	0,46 %	0,52
Pohjanmaan liitto	0,46 %	0,52
Pirkanmaan liitto**	1,37 %	1,57
Hämeen ELY	5,36 %	6,13
Etelä-Savon ELY	7,74 %	8,85
Keski-Suomen ELY	7,01 %	8,02
Pohjois-Pohjanmaan ELY	8,69 %	9,94
Yhteensä		51,5

* Pohjois-Pohjanmaan liiton jatkotoimenpiteiden koordinaation osuus on 0,7 miljoonaa euroa

** Pirkanmaan liiton kestävän kaupunkikehittämisen koordinaation osuus on 1,0 miljoonaa euroa

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää vuosittain teknisen tuen myöntämisvaltuuksien jakamisesta edellä mainitun teknisen tuen perusjaon pohjalta. Työ- ja elinkeinoministeriö voi muuttaa jakoa, mikäli ohjelman tuloksellinen toteutuminen ja hallinnon toimivuus sitä edellyttävät. Teknistä tukea ei jaettaessa tai käytettäessä eritellä rahastoittain.